

STRESZCZENIE

Badano rozpowszechnienie palenia papierosów, picia alkoholu i używania środków narkotyzujących wśród licealistów Gminy Warszawa-Centrum. Anonimowe, audytoryjne badania ankietowe, prowadzone jesienią 1998 roku, objęły 90% populacji uczniów z klas pierwszych oraz 41% uczniów klas trzecich (z losowo dobranej połowy klas). Analizowano także zmiany wskaźników używania substancji psychoaktywnych, odnosząc uzyskane wyniki dla licealistów z dzielnicy Mokotów do danych z tzw. "badań mokotowskich" z 1996 roku. Uzyskane wyniki wskazują na znaczną i rosnącą ciągle dostępność środków narkotyzujących, chociaż używała ich, w ciągu roku poprzedzającego badanie, zdecydowana mniejszość uczniów (15% w młodszych klasach i 30% w starszych). Wśród innych wyników zwraca uwagę, w obrębie klas pierwszych, podobna częstość picia alkoholu wśród dziewcząt i chłopców oraz większe rozpowszechnienie palenia papierosów wśród dziewcząt niż wśród chłopców. Wskaźniki mówiące o bardzo częstym używaniu różnych substancji psychoaktywnych w klasach trzecich były z reguły dwukrotnie wyższe niż w klasach pierwszych. Większe rozpowszechnienie używania różnych substancji psychoaktywnych, w porównaniu z pozostałymi dzielnicami, charakteryzuje Wolę a także Mokotów i Żoliborz, natomiast mniejsze rozpowszechnienie odnotowano w Śródmieściu i na Ochocie. Na podstawie przeprowadzonych badań autorzy sformułowali wnioski dotyczące kierunków rozwoju działań profilaktycznych na terenie Gminy Warszawa-Centrum.

Słowa kluczowe: młodzież, substancje psychoaktywne, rozpowszechnienie

Krzysztof Bobrowski, Katarzyna Okulicz-Kozaryn

**Psychoactive substance use among secondary school students in the
Warsaw-Centre Community**

SUMMARY

Prevalence of cigarette smoking, alcohol drinking and psychoactive substance use among secondary school students in the Warsaw-Centre Community was studied. Anonymous survey was conducted in the fall 1998 covering 90% of the population of first graders and 41% of third graders (from randomly selected 50% of classes). Moreover, changes in psychoactive substance use indicators were analysed - data obtained for secondary school students from the Mokotów residential district were compared with these from the so-called "Mokotów study" of 1996. The findings indicate a marked and continually growing accessibility of psychoactive substances, even though it was definitely a minority of students (15% in the younger age group and 30% in the older one) that admitted to substance use. Another interesting result is that indicating a similar frequency of alcohol consumption among first graders in boys and girls, as well as a larger prevalence of cigarette smoking among girls than among boys. Indicators showing a very frequent use of various psychoactive substan-

ces among third graders were as a rule twice as high as these concerning first graders. Prevalence rates for various psychoactive substances use were differentiated territorially, being higher in three districts – Wola, Mokotów and Żoliborz, and lower in the Centre and Ochota districts. Conclusions as to the directions of preventive activities development in the Warsaw-Centre Community were drawn from the study.

Key words: adolescents, psychoactive substance, prevalence

PIŚMIENNICTWO

1. Brzeziński J. (1980): *Elementy metodologii badań psychologicznych*. PWN, Warszawa.
2. Centrum Badania Opinii Społecznej (1992): *Młodzież a używki. Komunikat z badań*. Warszawa, czerwiec, niepublikowany maszynopis.
3. Centrum Badania Opinii Społecznej (1994): *Młodzież a używki. Komunikat z badań*. Warszawa, czerwiec, niepublikowany maszynopis.
4. Centrum Badania Opinii Społecznej (1996): *Młodzież a używki. Komunikat z badań*. Warszawa, sierpień, niepublikowany maszynopis.
5. Frączek A. (1994): *Wiek intencji do picia alkoholu a późniejsze funkcjonowanie dorastających*. Alkoholizm i Narkomania 3/17, 279-288.
6. Goldman M.S. (1994): *The alcohol expectancy concept: Application to assessment, prevention and treatment of alcohol abuse*. Applied and preventive psychology, 3,131-134.
7. Hillel B., Andersson B. i wsp. (1997): *The 1995 ESPAD Report. Alcohol and Other Drugs Use Among Students in 26 European Countries*. The Swedish Council for Information on Alcohol and Other Drugs (CAN), The Pompidou Group at the Council of Europe and the authors, Stockholm.
8. *Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – Program Działania Administracji Rządowej na lata 1997-1999* (1996). Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Warszawa.
9. Okulicz-Kozaryn, K., Borucka (1997): *Zmiany w picciu alkoholu przez młodzież. Badania Mokotowskie: 1984-1988-1992-1996*. Alkoholizm i Narkomania 2/27, 179-195.
10. Ostaszewski K. Borucka A. (1990): *Używanie przez młodzież różnych substancji uzależniających. Porównanie wyników badań ankietowych z 1984 i 1988 roku*. Alkoholizm i Narkomania Zima 1990, Warszawa, 133-147.
11. Ostaszewski K. (1993): *Marihuana, kleje i inne*. Remedium 4, 20-21.
12. Ostaszewski K. (1998): *Zmiany w używaniu przez młodzież substancji psychoaktywnych. Badania Mokotowskie*. Alkoholizm i Narkomania 1/30, 41-55.
13. Sierosławski J. (1996): *Narkomania w Warszawie – wielowskaźnikowa ocena epidemiologiczna*. Alkoholizm i Narkomania 2/23, Warszawa, 233-254.
14. Sierosławski J. (1997): *Używanie narkotyków przez młodzież szkolną. Wyniki ogólnopolskich badań ankietowych*. Serwis Informacyjny Narkomania. 1 (6), 13-27.
15. Sierosławski J. (1998): *Monitorowanie problemu narkomanii na poziomie miasta – projekt „Multi-City Study”*. Serwis Informacyjny Narkomania. 2 (9), 7-24.